herpy

VARANER

Mitchell's water monitor

Varanus mitchelli

Varanus mitchelli er en slank, halvt vandlevende varan fra det nordlige Australien, typisk 60-70 cm og højst omkring 1 m lang med en sammenpresset svømmehale. Arten er sky, næsten ukendt i hobbyen og vurderet som kritisk truet, fordi giften fra den indførte tudse *Rhinella marina* har decimeret bestandene. Der findes kun få erfaringer med pasning, og den hører hjemme hos den meget erfarne.

Familie: Varanidae Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**60-96 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**10-15 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende og semi-akvatisk**
Biotop	**Savanne og vådområde**
Sværhedsgrad	**Ekspert**

PASNING

Min. terrarie	**200 × 100 × 150 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**28-32 °C**
Hotspot	**40-50 °C**
Temperatur, nat	**22-25 °C**
Luftfugtighed	**50-80 %**
Vand	**Vanddel** dybde 20-30 cm
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter og hvirveldyr**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**7-27 æg**
Kuld pr. år	**2-6**
Inkubation	**90-289 dage** ved 26-31 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Kritisk truet (CR)**

Arten er opført på CITES liste II og i bilag B i EU's forordning om handel med vilde dyr, fordi alle varaner (*Varanus* spp.) er det. Ved handel og indførsel fra lande uden for EU skal der være CITES-papirer og EU-dokumenter, som skal følge dyret. Arten er ikke omfattet af forbuddet mod hold af særlige dyr (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), så de almindelige regler gælder.

Om arten

Varanus mitchelli er en lille til mellemstor varan fra undergruppen *Odatria*. Den er glat og slank, og halen er 1,7-2,1 gange så lang som kroppen og stærkt sammenpresset fra siden på alt andet end roden. Den sammenpressede hale hører til et liv i vandet. Arten kendes fra *V. mertensi* på mindre størrelse, en hale, der ikke er helt så kraftigt sammenpresset, færre skælrækker midt på kroppen og en mørkere underside med kraftigt tværbåndet strube og mørk underside af halen. Hos *V. mertensi* er både strube og haleundersiden lyse.

Arten blev beskrevet i 1958 af Robert Mertens ud fra et dyr indsamlet ved Oenpelli i Northern Territory. Den er sky og kryptisk i sin adfærd og ses sjældent i naturen. Den er både halvt vandlevende og halvt trælevende: den svømmer, jager ved vandet og klatrer i træer og buske langs bredden.

Angivelserne af størrelsen svinger fra 69 cm til 96 cm i total længde, og en snude-kloak-længde på op til 35 cm er angivet. De fleste voksne dyr er under 1 m. Vægten af voksne dyr er ikke dokumenteret. Nyklækkede unger er 14-18 cm i alt, hvoraf kroppen er 5-7 cm, og vejer 2,6-4,5 g.

Den største trussel er tudsen *Rhinella marina*, der er indført til Australien. Når varanerne æder de giftige tudser, dør de, og efter tudsernes ankomst er der set kraftige bestandsfald og lokale uddøen. Arten er i dag vurderet som kritisk truet på IUCN's rødliste.

Udbredelse og levested

Varanus mitchelli findes kun i det nordlige Australien: i det nordlige Western Australia og i Northern Territory, og den når lige ind i det nordvestlige Queensland. Typelokaliteten ligger omkring 8 km vest for Oenpelli i Arnhem Land i Northern Territory. Arten findes ikke uden for Australien.

Udbredelsen er ikke afgrænset præcist, og arten er så hemmelighedsfuld, at fund er sparsomme. Kortets rammer er et skøn, og fundene på kortet giver det bedste billede af, hvor den er registreret.

> **Oprindelig udbredelse:** Australien.

LEVESTED

Varanus mitchelli regnes for en art, der hører til ved ferskvand: vandløb, bredder og vådområder i det tropiske nord, hvor der er en tydelig regntid og tørtid. Den er halvt vandlevende og halvt trælevende og søger skjul i bredvegetation og træer ved vandet. Den sover under løs bark, i klippesprækker, i hule træer og på grene over vandet.

Nyere iagttagelser fra Darwin viser, at arten også lever i brakvand og salte omgivelser, bl.a. i mangrove og andre kystnære levesteder, så dens niche er bredere, end man tidligere troede. Aktiviteten svinger med årstiden, og arten er meget svær at få øje på. Præcise tal for temperatur og fugt i dyrets levesteder er ikke dokumenteret. Klimaet i det tropiske nord er varmt hele året, og regntid og tørtid styrer, hvornår der er vand.

Pasning

TERRARIET

Der er næsten ingen dokumenteret erfaring med pasning af *Varanus mitchelli*, og det følgende er derfor lånt forsigtigt fra en beslægtet art, den tørre *V. acanthurus*, og fra den ene dokumenterede opdræt af arten. Tallene her er et skøn, ikke et facit.

En voksen varan fra undergruppen *Odatria* af den størrelse har brug for et stort, højt terrarie med dyb bund. En almindelig tommelfingerregel for klatrende varaner er mindst 5 × 2 × 4 gange snude-kloak-længden (længde × bredde × højde), hvilket for et dyr på 35 cm giver omkring 175 × 70 × 140 cm. For den tørre og mindre *V. acanthurus* anbefales mindst 150 × 75 × 120 cm med 31-46 cm bundlag. *V. mitchelli* skal desuden have et fast vandparti, så et passende minimum for ét voksent dyr er 200 × 100 × 150 cm med mindst en tredjedel af bunden som vand. Større er altid bedre. Det er et hjemmebygget terrarie eller et lille rum og ikke noget, man køber færdigt. Unger kan sættes i det samme terrarie, hvis de har tæt dækning og er lette at finde foder i, ellers starter de i en mindre boks i nogle måneder.

Indret med en fast, sikker vanddel med gradvis indgang eller sten, så dyret nemt kommer op, og vandet skal kunne skiftes og holdes rent. Giv skråt placerede grene, rødder og kork til klatring og solbadning over og ved vandet, mange skjul (korkrør, hule rødder, sten) og en fugtig bund af jord og kokosmuld, hvor dyret kan grave. Hold luften i bevægelse med netpartier. Alle låger skal have sikre lukkemekanismer, for varaner er stærke og vedholdende. Alle varmelamper og varmekilder skal være afskærmet, så dyret ikke kan brænde sig på dem.

TEMPERATUR

Temperaturforholdene er ikke dokumenteret for arten, og de her anførte tal er et skøn ud fra det tropiske nordaustralske klima og slægtninge i samme undergruppe. Varaner af denne type er solelskere, der varmer sig op på solpladser og søger skygge og vand, når det bliver for varmt. Det er derfor vigtigere at give en stor temperaturgradient end at ramme ét tal.

Sæt baggrundstemperaturen om dagen til omkring 28-32 °C, og lad en solplads nå 40-50 °C målt som overfladetemperatur med et IR-termometer. Tørre arter som *V. acanthurus* får langt varmere solpladser på 70-78 °C, men det er en ørkenart og ikke noget forbillede for en art, der lever ved vand. Om natten skal temperaturen falde til 22-25 °C, og varmen slukkes. Brug flere halogenpærer eller andre varmekilder ved siden af hinanden, så hele kroppen opvarmes jævnt, og styr dem med termostat. Vandets temperatur er ikke dokumenteret; hold det moderat og uden kolde træk.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden er ikke dokumenteret, men arten hører til ved vand og i det tropiske nord, så en moderat til høj fugtighed på omkring 50-80 % er et rimeligt skøn. Lad den svinge: lidt højere om natten og ved vandet, tørrere ved solpladsen. Tørre arter holdes ved 20-50 %, og det er for lavt her.

Vandpartiet og en fugtig bund holder fugtigheden oppe. Luftbevægelsen skal være god, så bunden ikke bliver sur eller muggen, og huden og kløerne må ikke blive ved med at stå i våd bund. En fugtig skjulekasse til hudskifte hjælper.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

VAND OG VANDKVALITET

Arten er halvt vandlevende, så et fast vandparti er en del af terrariet og ikke blot en drikkeskål. Gør vandet så stort, at dyret kan svømme, og så dybt, at det kan dykke, men med en gradvis indgang eller sten, så det altid kan komme op. Et godt udgangspunkt er 20-30 cm på det dybeste sted; den præcise dybde er ikke dokumenteret.

Varaner afføder ofte i vandet, så det skal skiftes ofte og have en kraftig filtrering eller en aftapningsmulighed. Hold vandet rent, så huden og slimhinderne ikke angribes af bakterier, og vask hænderne efter hver berøring af vandet.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og solbader, så UVB anbefales kraftigt, men der er ikke dokumenteret tal for netop den. Til en solelskende art som *V. acanthurus* bruges et stærkt UVB-lys i Ferguson-zone 3, og det samme er et rimeligt udgangspunkt her. Monter et T5-rør (10-12 %) eller en kraftig kombinationslampe over solpladsen, så dyret kan komme tæt på og gå ud i skygge.

UVB-rør skal skiftes efter producentens anvisning, typisk efter 12 måneder, og UV-indekset bør kontrolleres med en måler. Hav lyset tændt omkring 12 timer om dagen, lidt længere om sommeren og lidt kortere om vinteren, og styr det med et tænd-sluk-ur. Solpladsen skal være det klareste sted i terrariet, for varaner forbinder lys med varme.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

I naturen æder arten især græshopper, edderkopper og fisk, men også andre hvirvelløse dyr, padder, krybdyr og deres æg, små pattedyr og fugle. Insekter er derfor et godt grundlag, suppleret med små fisk. Giv veludfodrede fårekyllinger, græshopper, dubia-kakerlakker, discoidkakerlakker og lignende, helst på størrelse med dyrets hoved eller en smule mindre. Små varaner skal have mad dagligt, og voksne dyr få gange om ugen i små måltider, så de ikke bliver for tykke. Hæng gerne føden højt, eller giv små, hele fisk i vandet, så dyret får lov at jage.

Puds insekterne med kalk og en multivitamin, og brug D3-vitamin forsigtigt, så længe dyret har UVB. Foderinsekter skal være opdrættet og have fået godt foder inden. Gnavere er kun en lille del af kosten i naturen og giver let fedme og leverskader, så de skal højst være en sjælden godbid. Optøede små fisk eller æg kan bruges som afveksling. Mængde og fodringsinterval er ikke dokumenteret for arten, og planen her er lånt fra *V. acanthurus*, så følg dyrets vægt og form.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Varanus mitchelli er en sky og forsigtig art, der gemmer sig meget og ikke er et dyr, man tager op hver dag. Bid er ikke dokumenteret som en alvorlig fare for så lille en varan, men kløerne er spidse og kan give ridser, og et bid kan give en infektion. Dyret er hurtigt og kan stikke af, hvis det slippes løs, men det giver ikke de alvorlige skader, som store varaner kan.

Tæmning skal gå langsomt. Sid roligt ved terrariet, lad dyret vænne sig til din hånd og din duft, og tilbyd føde fra en pincet. Tag ikke fat i dyret ovenfra, for en hånd ovenfra minder om en rovfugl. Hold det ikke fast med kraft; korte stunder i hånden er nok. Hvor tamt dyret bliver, er ikke dokumenteret.

Krybdyr kan bære salmonella. Vask altid hænderne efter berøring af dyret, vandet, bunden og redskaberne, hold børn og gravide væk fra rengøring, og brug ikke køkkenredskaber til terrariet. Arten holdes enkeltvis, for det er ikke dokumenteret, hvordan to dyr opfører sig sammen, og hanner bør ikke holdes sammen. Stress viser sig som flugt, åben mund, hvæsen, undgåelse af føde og for meget tid i skjul.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønsforskelle, kønsbestemmelse og alder ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret for arten. Hos beslægtede *Odatria*-arter er hannerne typisk lidt større end hunnerne, og en dyrlæge med erfaring i krybdyr kan kønsbestemme dyret. Hos *V. mitchelli* er det ikke dokumenteret.

Dyrene er kønsmodne ved en snude-kloak-længde på omkring 22 cm (køn ikke angivet), men alder og vægt ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret. Sæt kun voksne dyr i avl, der er i god huld, og lad ikke unge hunner lægge, før de er fuldt udvoksede.

PARRING

Parring og avlssæson er ikke dokumenteret i detaljer. Arten er avlet i en blandet vandudstilling med flere arter, så den kan yngle i fangenskab, men kun få dyr er dokumenteret. Det er ukendt, om arten har brug for en køligere periode, og derfor bør man ikke indføre en vinterhvile uden grund.

Introducér hannen til hunnens terrarie og hold nøje øje med dem. Er hannen for ivrig, skal han fjernes med det samme. Giv hunnen rigelig føde og kalk i hele sæsonen. Efter æglægning skal hunnen have ekstra føde.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

ÆGLÆGNING OG KULD

I naturen er der fundet kuld på 7-12 æg. I fangenskab lagde en enkelt hun 11 kuld på 13-27 æg (i gennemsnit 20) fra 2002 til 2005. Hun lagde både dobbelte og tredobbelte kuld, og der var 41-60 dage (i gennemsnit 48 dage) mellem lægningerne. Med 7-9 ugers mellemrum er op til seks kuld i en sæson angivet. Æggene vejede 3,0-6,1 g (i gennemsnit 4,8 g) og var 23-32 mm lange og 11-19 mm brede.

Stil en æglæggekasse med fugtig jord eller vermiculite i terrariet, så hunnen kan grave æggene ned. Er der ingen egnet plads, lægger varaner ofte på uheldige steder eller holder på æggene, hvilket kan give æggebinding. Kontakt en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis hunnen graver uden at lægge, virker syg eller sidder tungt i flere dage.

INKUBATION

Æggene flyttes forsigtigt til en inkubator uden at blive vendt. Læg dem i halvfugtig vermiculite eller perlite i en lukket boks med små lufthuller, og hold en stabil temperatur. I fangenskab er æg inkuberet ved 26-31 °C, og ungerne klækkede efter 157-289 dage. I naturen angives 90-150 dage. Den lange og meget varierende inkubationstid betyder, at man skal være tålmodig.

Hvilken temperatur der giver de bedste resultater inden for spændet, er ikke dokumenteret. Æg, der falder sammen eller bliver mugne, skal ikke fjernes, før man er sikker på, at de er døde.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Nyklækkede unger vejer 2,6-4,5 g og er 14-18 cm lange i alt med en snude-kloak-længde på 5-7 cm. Kroppen vokser til omkring 10 cm på 7-8 uger, og derefter går det langsommere: omkring 5 cm mere på de næste to år. De er så små, at de skal have små foderinsekter som nyklækkede fårekyllinger, springhaler og små melorme, strøet med kalk. Giv dem mad dagligt og vand i en lav skål, hvor de ikke kan drukne. Hold dem hver for sig, for ungerne viser dominansadfærd over for hinanden.

Til unger er et mindre terrarie med lav vanddel og masser af skjul bedst. Vej dem hver anden uge, og flyt dem til et større terrarie, når de vokser.

Sundhed og typiske fejl

Der er ingen dokumenterede sygdomme eller dyrlægeerfaringer for netop *Varanus mitchelli*, så det følgende gælder varaner i almindelighed og er lånt fra beslægtede arter:

- For lav temperatur eller manglende solplads giver dårlig fordøjelse, tab af appetit og svækket immunforsvar.
- For lidt UVB og kalk giver knogleskørhed med bløde kæber, krumme lemmer og rystelser. Pudr føden og brug et ordentligt UVB-lys.
- Fedme og leverskader, hvis føden indeholder for meget fedt, især hvis der gives gnavere.
- Hudproblemer og svampe i en bund, der er konstant våd, eller i beskidt vand.
- Parasitter og stress hos vildfangne dyr, som ofte har indvoldsorme og andre snyltere. Få en afføringsprøve undersøgt hos en dyrlæge, og hold nye dyr i karantæne.
- Æggebinding hos hunner uden egnet æglægningssted.

Et sundt dyr har klare øjne, en rund hale og en jævn, glat hud og er aktivt. Opsøg en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig, ikke æder i flere uger eller ser slapt ud. Arten er meget sjælden i private samlinger, så find en dyrlæge i god tid.

Dyr i handlen er sjældne. Der er ikke dokumenteret en egentlig opdrætslinje i hobbyen. Arten er set i ulovlig handel. Hvor et dyr er vildfanget, skal man regne med parasitter, stress og dårlig vægt.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.